

Svérázná Morávková pocta divadlu na ostravském jevišti vyznívá příznivě

Dobře roz dováděná nevěsta

JÍŘÍ GORDON

OSTRAVA. Režisérovi Vladimíru Morávkovi bývá někdy v odborném tisku vytýkáno, že „hýří inscenačními postupy za každou cenu“.

A také skutečnost, že „používá samoučelných scénických nebo scénografických kouzel“ nebo že „občas pobaví nikoliv špatným nápadem a vtipem, leč smysl jevištního počínu neozřejmí“. V případě jeho ostravského zinscenování textu naší opery „z nejnáročnějších“ by to rozhodně nebylo namístě. Zde se s fantazií jemu vlastní, totiž divácky atraktivní formou vpravdě humorně podívané, nazvané prostě „Dobře prodaná nevěsta“, prezentuje tvar, jehož dominantní ctižádostí je publikum pobavit. Bez filozoficky reflexivních „ponorů“ nebo aktuálně provokujících významů.

Příběh toto představení Divadla Petra Bezruče má. A jeho jádrem je dokonce libreto Karla Sabiny, ozvláštňené prologem i závěrečnou „apoteosou“ (po premiéře mírně zredukovanou) z pera režiséra Morávka. Ten vše rámuje vystoupením venkovské „šmíry“ se stylově promyšlenou bravurou – „až oči přecházejí“. Dokáže herce vybudit k rozehrání pestré škály výrazových prostředků, s potřebnou

Jan Odl (Jeník) a Petra Lhotská (Mařenka) v „Dobře prodané nevěstě“ Foto: Tomáš Čvančara

dávkou profesně kontrolované stylizace. Doslova při tom vévodí scéně Norbert Lichý. Jeho talentovaná všestrannost je prokazována jednak v jeho dravě šarmantním podání role Princípála tlupy komediántů, ale zejména pak tím, s jakým citem pro míru muzikantského využití upravil a nastudoval hudební stránku představení. Dokázal to v náročných režisérových intencích tak delikátně, že ani nejzarytější „nejedlovce“ nenajde reálný důvod k příkrému odsudku „znevážení Mistra hudebního odkazu“. Dokonry“ se stylově promyšlenou bravurou – „až oči přecházejí“. Dokáže herce vybudit k rozehrání pestré škály výrazových prostředků, s potřebnou

trojice hlavních představitelů: „ufňukaná“ Mařenka Petry Lhotské, „vyžraný tenor“ Jeník Jana Odla, „čiperný kokot“ Vašek Jana Mazáka. V těchto kreacích byla vize páne režisérova naplněna naprosto beze zbytku.

Její nevědnost je zvláště podtržena dokomponováním „vesnického živilu“ v postavách Franty a Selského lidu (rozuměj: v osobě jednoho jediného zástupce). Vladan Tomeček a Radim Seidl je vystavěli s takovou důkladností a přirozenou spontaneitou, že se mimoděk stávají nositeli péce jen jemně satiricky naservírovaného aktuálně zaměřeného názoru. Ke zdařilému výsledku představení vedou samozřejmě i další účinkující

(Milan Sova, Šárka Hrabalová, Pavel Handl, Marcella Čapková, Ladislav Brückner, Věra Janků a Josef Novák-Wajda). Hraje se ve scéně Huga Dománinského j. h. a kostýmech Evy Morávkové j. h. Choreograficky spolupracoval hostující Jiří Oufada.

Je to kouzelně roz dováděná inscenace. Je třeba jen důsledně eliminovat možnost, že by s přibývajícimi reprízami ubývalo snahy o přesné dodržování stanoveného tempa i náležitého temporytmu v jednání jednotlivých postav. Nádherně plnokrevná, svérázná Morávková pocta divadlu, jeho nezaměnitelným formám i prazákladům dionýsovské hravosti, si to určitě zaslouhuje.

Místo Maryši v Praze Prodaná v Ostravě

V ostravském Divadle Petra Bezruče mají od 22. března inscenaci pro divadelnický lid a zároveň pro nejprůběžnější fajnšmekry. Vladimír Morávek, kterému osud uštědřil Léblůvu morovou ránu (zákaz Maryši Na zábradlí), vycepoval bezručovce pro Sabinovu a Smetanovu Dobře prodanou nevěstu.

JIRÍ P. KRÍŽ

Od chvíle, kdy Morávek v Huse na provázku před deseti lety režijně zazářil (a rázem se stal uměleckým zjevením) s vynikající scénickou transformací poezie Jiřího Ortena Ublížít jsem nechtěl nikomu (scénář Jiří Vondráček), začalo se o něm mluvit jako o jedné z nejpozoruhodnějších osobností generace. A zároveň i jako o osobnosti lidsky nejrozpornější. Tvorba se ale přece rodí v konfliktu! Po nejnovějším incidentu s Petrem Léblem o Maryšu v Divadle Na zábradlí zůstává Morávek nadále „venkovským režisérem“. Ať jím zůstane co nejdéle, neboť kde se objeví, zůstanou po něm zřetelné otisky. Přinejmenším táhne lidi od televizní obrazovky do divadla. Poznali to zatím velice dobře v Brně,

Ostravě a Hradci Králové. Praha si Morávka může objevit - podobně jako „bombu roku“ Pitínského - ještě po deseti letech. Pozor, Maryša by mohla ublížit někomu.

Věčně brečící Mařenka (Petra Lhotská) a Jeník pumrlík (Jan Odł) s nezbytným českým pivem vždycky při ruce - oba na fotografii při jednom z četných vyznání věrného milování... Sedlák Krušina (Milan Sova) jako senilní Lear, Ludmila Krušinová (Šárka Hrabalová) - napůl žena, napůl kráva, statkář Mícha (Pavel Handl) alias vypravěč otrepaných anekdot, „momentálně“ zaostalý Vašek (Jan Mazák), mávajícím v medvědí kůži americkou vlajčkou - to jsou jenom některé ornamenty další nádherné blázniviny Vladimíra Morávka v jeho DOBRĚ PRODANÉ NEVĚSTĚ. Nelze je všechny v malé glose vypočítat. Kecal

(Ladislav Brückner) a King Kong v jedné osobě v oné pověstné morávkovské záplavě metafor stojí s ostatními svatebčaný v národních krojích u bufetáckého nálevního pultu, a lid (Radim Seidel), sváříci se o podřadnou „historickou roli“ s notorikem Frantou (Vladan Tomeček), ten se váli i pod ním...

Morávek zvolil podobný princip rozvolnění mýtu „národní komické“ jako bratři Formanové v nedávne pražské premiéře v Divadle u hasičů. Také jeho Prodanku umocňuje o další rozměr produkce „ochotnickou společností“. Výsledný tvar je ovšem koncizní, nemilosrdně sarkastický, bortící smysl a význam národní mytologie (chudák profesor Smolka). To je onen důvod, proč jedna polovina diváků bude Morávkovými inscenacemi fascinována, druhá (naštěstí men-

ší) si je věčně bude ošklivit. Morávek vytrvale znesvěcuje svá témata o rozměr pranýřování do duše zaryté pusté české malosti. Léčebný účinek jeho inscenací je většinou zázračný, vyhradně ale pro ty, kdo se umějí smát sami sobě.

Stále se nemohu ubránit pocitu, že jeho drásavý spor o Maryšu Na zábradlí je jen nešťastný duel „dvou kohoutů na jednom smetišti“. V něm má ovšem nad Petrem Léblem venkovský režisér hodně navrch... U Bezručů mají o jeden divadelní zázrak víc a je si jenom přát, aby na něj nezapomněla výběrová komis podzimní plzeňské „nadrárodní“ divadelní přehlídky. Jenom aby tam ale nebyli jen sami Morávkové a Pitínští. Na druhé straně ale - nebylo by to v průsečíku divadelních činů současnosti zase až tak moc od věci.

■ Jeník, Michův syn z prvního manželství a Legendární lamač srdček, v Morávkově transformaci otlý nýmand, a věčně brečící Mařenka, Krušinova dcera, v komediantské společnosti Divadla Petra Bezruče též Žena s hadem... Dobře prodaná nevěsta. Foto Jiří P. Kríž

Stylová cvičení na téma Prodané nevěsty

Ostravské divadlo Petra Bezruče uvedlo koncem března v režii hostujícího Vladimíra Morávka premiéru **Sabinovy Bobře prodané nevěsty**.

Příběh obsažený v Sabinově libretu k Prodané nevěstě je jednou z neschetných variací na téma podrazu, jenž je potrestán podrazem v zájmu dobré věci – aby totiž „věrná láska zvítězila“. Námět není ani příliš originální, geniální Smetanova hudba z něj však vytvořila jednu z nejlepších světových komických oper. Méně geniální, avšak o to urputnější „vykladači“ z ní pak vytvořili operu „národní“. Neustálým postobrozeneckým zušlechťováním se zdrojem imanentní komiky staly i nesmrtelné „evergreeny“, při nichž se v Čechách sezdvává i pohřbívá, ale také léčivá kocovina po silvestrovské noci či novoročním projevu prezidenta. Nicméně příběh i hudba jsou hodně ironické, jak se na komickou operu ostatně sluší, a už tato skutečnost je pro režiséra Morávka naturelu inspirací ke scénické parodii.

Všechny postavy „Prodanky“ jsou totiž v podstatě hodně „vyčůrané“, nejvíce zřejmě Jeník.

Režisér celkem nápaditě propojil projíždějící „profesionál-

ni“ komedianty s reálnými postavami komedie. Nic proti tomu, dovedu si dokonce představit, jak se všichni bavili při vymýšlení nových a nových aso-

ciativních nápadů, a na rozdíl od mnoha jiných se domnívám, že i tento druh parodie může být výsostným stylem. Ale dávkování úsměvu, pošklebku, insinovací a sentimentu tak, aby bylo dosaženo katarzovní tečky, musí být váženo na lékárnických vahách. Člověk se loučí se svými nápady nerad, ale jistá selekce v řád je nezbytná. Už proto, aby ono významové „jadýrko“, jež nepochybně stálo na počátku projektu, se mohlo vyloupnout s patřičnou razancí a včas. To platí i pro Morávkovu ostravskou inscenaci. Je sice rozkošepelné, zejména pro specializované labužníky, sledovat např. M. Sovu jako sedláka Krušinu v reálu a Krále Leara v tlupě komediantské, skrze co všechno a hlavně kdy se dobere slíbeného monologu, vlastní myšlenková pointa inscenace – znechucený odchod komediantů z „harmonické“ české vesnice raději někam na „jih“ – přichází vlastně až poté, kdy někteří diváci, odtleskavše, odešli. A to je, myslím, škoda... **JIRÍ DANĚK**

Petra Lhotská jako Mařenka a Pavel Handl – Jeník v Dobře prodané nevěstě ostravského Divadla Petra Bezruče

Foto pro PRÁCI Jiří P. Kříž

P, 52, 1996, 34, 9. 4., s. 11

Dobře prodaná nevěsta

(Režie: Vladimír Morávek.

Hudební nastudování

a úprava: Norbert Lichý.

Divadlo Petra Bezruče Ostrava,
premiéra 22. 3. 1996. Vstupné
dop. 15-25, večer 25-50 Kč.)

Marie Reslová, divadelní
publicistka

Tento rok už druhá činoherní inscenace Smetanovy slavné opery (tu první uvedli bratři Formanové v pražském Divadle U hasičů). Vladimír Morávek rozehrává v prostorách Márnice (tak se jmenuje divadelní scéna Divadla Petra Bezruče) pouťovou podívanou, v níž čísla obskurních kejklířů a bavičů přecházejí do známého děje. Dryáčnické vztahy v podivné divadelní společnosti každou chvíli boří chatrně poslepuvanou operní produkci. Estetiku trapnosti a černého humoru střídá soucit. Patos hereckého řemesla se tu představuje i v té nejpokleslejší podobě. Kanonizované představy o smetanovských postavách, které láskyplně zbavují jejich „českou povahu“ možných satirických ostnů, se stávají v této inscenaci méně lichotivým, někdy až drastickým obrazem národní typologie. Hudební stránka inscenace (zpěv i doprovod) je obdivuhodně suverénní.

Týden 2, 1996, 14, 22. 4. 1 s. 60